

EKONOMIUTSKOTTETS BETÄNKANDE 37/2013 rd

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om ändring av lagen om statsbolaget Finlands Industriinvestering Ab

INLEDNING

Remiss

Riksdagen remitterade den 11 december 2013 regeringens proposition med förslag till lag om ändring av lagen om statsbolaget Finlands Industriinvestering Ab (RP 207/2013 rd) till ekonomiutskottet för beredning.

Sakkunniga

Utskottet har hört

- näringsminister Jan Vapaavuori
- avdelningschef Petri Peltonen, industriråd Janne Känkänen och regeringsråd Matti Hietanen, arbets- och näringsministeriet
- regeringsråd Ilpo Nuutinen, statsrådets kansli

- jurist Jyrki Valli, Finnvera Abp
- verkställande direktör Juha Marjosola och direktör Jouni Hakala, Finlands Industriinvestering Ab
- finansieringsexpert Tommi Toivola, Finlands Näringsliv rf
- direktör Kaija Erjanti, Finansbranschens Centralförbund
- näringspolitisk chef, chefsekonom Olli Koski, Finlands Fackförbunds Centralorganisation FFC rf.

Dessutom har skriftligt yttrande lämnats av — Företagarna i Finland.

PROPOSITIONEN

Regeringens föreslår att lagen om statsbolaget Finlands Industriinvestering Ab ändras så att bolaget utöver den nuvarande uppgiften att bedriva kapitalinvesteringsverksamhet ska genomföra och administrera investeringar och aktieförvärv som görs i undantagsfall på industripolitiska grunder. Därför föreslås det att bolaget vid sidan av kapitalinvesteringsverksamheten ska kunna förvärva aktier i målföretag på exceptio-

nellt starka industripolitiska grunder som bedöms från fall till fall. Närmare bestämmelser om Finlands Industriinvestering Ab:s investeringsverksamhet samt om investeringar och förvärv av aktier i målföretag på industripolitiska grunder får utfärdas genom förordning av statsrådet. Dessutom föreslås det vissa tekniska ändringar i lagen.

Lagen avses träda i kraft den 15 januari 2014.

UTSKOTTETS ÖVERVÄGANDEN

Allmän motivering

Utskottet tillstyrker lagförslaget, men med följande synpunkter och ändringsförslag.

Den finländska industrin genomgår just nu en genomgripande strukturell förnyelse och förändring. En krympande industriell bas och brist på investeringar har fått kännbara konsekvenser för näringslivet och samhället över lag. I det här brytningsskedet kan det uppstå exceptionella situationer där det finns starka skäl att även med statliga investeringar eller aktieförvärv ingripa i omstruktureringar av industripolitiskt betydelsefulla företag. Utskottet menar att propositionen skapar en välgrundad ram för specialåtgärder av detta slag.

Enligt propositionen måste det finnas ytterst tungt vägande skäl för att blanda sig i den fria utvecklingen på marknaden, t.ex. att man vill bevara och utveckla strategiskt särskilt betydelsefull teknik och kompetens i Finland. Utskottet menar att propositionen hjälper att hantera sådana här exceptionella situationer behärskat och flexibelt när det nationella intresset är stort men andra alternativ som ger samma slutresultat inte finns att tillgå.

Regeringen föreslår att investeringar och aktieförvärv som görs på industripolitiska grunder ska ges i uppdrag åt Finlands Industriinvestering Ab, som är ett helt statsägt specialfinansieringsbolag. Bolagets primära uppgift är att investera särskilt i tillväxtföretag inom områden där marknadsbrister förekommer. Bolaget fokuserar redan nu på industriella målföretag; av investeringarna¹ gäller cirka hälften industriföretag antingen direkt eller via kapitalinvesteringsbolag. Med åtgärderna enligt propositionen vill man locka till privata investeringar. Även på denna punkt har de industripolitiska åtgärderna en koppling till Industriinvestering Ab:s nuvarande uppdrag att främja uppkomsten av kapitalfonder som fungerar på marknadsvillkor. Dessutom bör det observeras att lagen redan nu ger

Industriinvestering Ab rätt att på näringspolitiska grunder göra direkta kapitalinvesteringar i målföretag (1 § 1 mom.) och i samband med enskilda investeringsbeslut ta en större risk än normalt (2 § 2 mom.).

Därför och av skäl som nämns i propositionen anser utskottet att Industriinvestering Ab är den av de nuvarande statliga aktörerna som lämpar sig bäst för den nya verksamheten. Utskottet poängterar att man måste se till att de industripolitiska åtgärder som vidtas endast av särskilda skäl tydligt avskiljs från bolagets basverksamhet. Skillnaderna kan som nedan konstateras tydliggöras genom förordning av statsrådet.

De grundläggande principerna för eventuella investeringar och aktieförvärv som görs av industripolitiska skäl måste vara desamma som för Industriinvestering Ab:s verksamhet i övrigt, inskräper utskottet. Verksamheten måste bedrivas på marknadsvillkor och får inte innehålla något som kan anses vara statligt stöd. Målföretagen måste vara sådana som har förutsättningar att bedriva en lönsam affärsverksamhet och där investeringar kan förväntas ge avkastning åtminstone på längre sikt. Till premisserna hör också möjligheten att senare avveckla investeringarna under behärskade former. Investeringar på industripolitiska grunder kan dock skilja sig från Industriinvestering Ab:s normala kapitalinvesteringar särskilt på den punkten att de är större, innebär en högre risk, är svårare att diversifiera och är långvarigare. Därför måste åtgärderna analyseras ännu noggrannare än normalt med hjälp av en riskbedömning och en ingående konsekvensbedömning med hänsyn till den samlade samhällsnyttan. Den existerande beslutsprocessen ger redan nu ett bra ramverk för detta. Arbets- och näringsministeriet ska fortsatt ha rätt att ge bolaget uppdrag. Efter det att bolagets styrelse hörts ska ärendet föras till finanspolitiska ministerutskottet och sedan fattas det slutliga beslutet av Industriinvestering Ab:s styrelse eller bolagsstämma.

Enligt propositionen (5 §) får det genom förordning av statsrådet utfärdas närmare bestäm-

¹ Sammantaget ca 718 miljoner euro.

meler om de principer som ska följas i bolagets verksamhet i fråga om bl.a. bestämmande av företagsprojekt som kräver risktagning på lång sikt och av de industripolitiska grunderna, en större risk eller ett lägre avkastningsmål än normalt som godkänns i samband med enskilda investeringsbeslut, inriktningen av och målen för bolagets investeringsverksamhet samt bolagets riskhantering. Utskottet menar att förordningen kan bidra till att göra bolagets verksamhetsprinciper tydligare och öppnare.

Utskottet understryker att bolagets främsta uppgift fortfarande är att främja finländska små och medelstora företags verksamhet med hjälp av kapitalinvesteringar. Eftersom investeringar på industripolitiska grunder bara ska kunna komma i fråga i enstaka speciellsituationer, anser utskottet det viktigt att bestämmelserna inte äventyrar det till balansstrukturen² starka Industriinvestering Ab:s möjligheter att sköta sitt primära uppdrag. Men propositionen tar också i beaktande den eventualiteten att åtgärder som vidtas på industripolitiska grunder kan kräva tilläggsfinansiering från statens sida (t.ex. kapitalisering eller kapitallån) för att inte äventyra Industriinvestering Ab:s huvudsakliga uppdrag. Det kan också gå så att riksdagen inte kommer åt att behandla ett finansieringsbeslut på förhand på grund av projektets tidsplan eller den sekretess som besluten kräver. Utskottet förutsätter att riksdagens budgetmakt inte kränks i sådana fall.

Utskottet anser att också de andra ändringsförslagen, särskilt de som gäller bemyndigande att utfärda förordning, är motiverade.

² Bolagets eget kapital var 567 miljoner euro i slutet av 2012.

Detaljmotivering

1 §. Paragrafen anger det allmänna syftet med Finlands Industriinvestering Ab:s verksamhet och hur bolagets uppgifter ska fullgöras.

Det framgår tydligt av propositionens allmänna motiv och detaljmotiv att sådana investeringar eller aktieförvärv som avses i förslaget och som görs på industripolitiska grunder kan komma i fråga i ytterst exceptionella fall. För att den principen ska framgå tydligare även av lagen föreslår utskottet att 1 § 1 mom. preciseras med att åtgärder som relaterar till den finska industrins strukturella förnyelse får vidtas bara på särskilda grunder.

Utskottets förslag till beslut

Riksdagen

godkänner lagförslaget enligt propositionen men 1 § med följande ändringar:

1 §

Finlands Industriinvestering Ab är ett bolag som bedriver kapitalinvesteringsverksamhet och svarar för statens industripolitiska ägande och vars ändamål är att främja särskilt finska små och medelstora företags verksamhet samt *på särskilda grunder* den finska industrins strukturella förnyelse. För att fylla sitt ändamål gör bolaget investeringar i kapitalfonder samt gör direkta kapitalinvesteringar och förvärvar aktier i målföretag. Bolaget kan direkt göra kapitalinvesteringar och förvärva aktier i målföretag i synnerhet i fråga om sådana företagsprojekt som kräver risktagning på lång sikt eller på industripolitiska grunder.

(2 mom. som i RP)

EkUB 37/2013 rd — RP 207/2013 rd

Helsingfors den 13 december 2013

I den avgörande behandlingen deltog

ordf. Mauri Pekkarinen /cent
vordf. Marjo Matikainen-Kallström /saml
medl. Lars Erik Gästgivars /sv
Johanna Karimäki /gröna
Pia Kauma /saml
Jukka Kärnä /sd
Jari Myllykoski /vänst

Martti Mölsä /saf
Sirpa Paatero /sd
Arto Pirttilahti /cent
Kaj Turunen /saf
ers. Jukka Kopra /saml
Jouko Skinnari /sd.

Sekreterare var

utskottsråd Tuula Kulovesi.